

1-деңгейдегі ЖСТД балалармен түзету-дамыту жұмысы (жеке бағдар)

Ай	Жұмыс бағыты	Жұмыс мазмұны
Қыркүйек, казан	Сөйлеуді түсінуді дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша заттар мен ойыншықтарды білуді және дұрыс көрсетуді үйрету; - ересек адамның өтінішіне сәйкес дене бөліктерін көрсетуді үйрету. Мағыналарды жалпылайтын сөздерді түсінуді үйрету; - балаларға қоршаған ортамен, өздеріне таныс немесе ойын жағдайымен байланысты әрекеттерді көрсетуді және орындауды үйрету; - бір жақты диалог жүргізу дағдысын бекіту (логопед сюжеттік суреттің мазмұны туралы сұрақ қояды, ал бала оған қимылмен жауап береді); - балаларға сұрақтарды саралап қабылдауды үйрету: «Кім? Қайда? Қайдан? Кіммен?»; - балаларға зат есімдердің көпше және жекеше түрін, етістіктердің шақтары және т.б. туралы грамматикалық категорияларды түсінуді үйрету.
Қараша	Белсенді түрде еліктеп сөйлеу әрекетін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға ата-аналарын, туыстарын (анасы, әкесі, әжесі) атауды үйрету; - балаларға достарының, қуыршақтарының аттарын атауды үйрету; - еліктеуді үйрету: жануарлардың дауыстарына, қоршаған әлемнің дыбыстарына, музыкалық аспаптардың дыбыстарына;
Желтоқсан	Зейін, еске сақтау, ойлауын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға педагог ұсынған ойыншықтар мен заттарды (екі немесе төрт ойыншық) еске сақтауды және таңдауды үйрету; - ойыншықтар қатарынан алынып тасталғанын немесе қосылғанын анықтауды үйрету; - ойыншықтарды ерікті ретпен еске сақтауды және орналастыруды үйрету (бір тақырып аясында); - логопедтің өтініші бойынша екі-үш сөзді еске сақтауды және айтуды үйрету (ана, әке; ана, әке, тәте);

Қантар, ақпан	Сөйлеуді түсінуін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - етістіктің өткен шағын түсінууді үйрету: «Айша кітап оқыды; Айша кітапты оқып болды»; - балаларға заттарды, ойыншықтарды, жануарларды, құстарды олардың ауызша сипаттамасы бойынша табуды үйрету: үлкен, қоңыр, маймақ, апанында жатады; - ересек адамның өтініші бойынша аталған әрекеттерді орындау үшін заттарды таңдауды үйрету (тігу - ине, сорпа құю - шөміш);
Наурыз, сәуір	Белсенді түрде еліктеп сөйлеу әрекетін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға сөздерді мына үйрету: ал, бар, бер; - балаларға белгілі бір заттарды нұсқауды үйрету: міне, мынау, бұл, мында; - алғашқы сөйлемдерді құруды үйрету, мысалы: «Мынау ойыншық», «Бұл Алтынай»; - балаларға үлгі бойынша сөйлем құрауды үйрету: қаратпа сөз + етістіктің бұйрық райы: «Бауыржан, ұйықта»;
Мамыр	Зейін, еске сақтау, ойлауын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға ойыншықтарды (заттарды, суреттерді) еске сақтауды үйрету, оларды әртүрлі тақырыптық топтардан таңдауды және белгілі бір ретпен орналастыруды үйрету: доп, машина, қалпақ; доп, қасық, қарындаш; - еске сақтауды және мағынасына сәйкес келетін суреттерді таңдауды үйрету: жаңбыр - қолшатыр, қар - коньки; - белгілі бір түсті заттарды таңдауды үйрету (қызыл машиналарды, ақ текшелерді ғана және т. б. таңдау); - белгілі бір пішіндегі фигураларды (тек қана шаршылар, үшбұрыштар, шеңберлер) таңдауды үйрету;

2-деңгейдегі жалпы сөйлеу тілі дамымаған баламен түзету-дамыту жұмысы
(үлгі)

Ай	Жұмыс бағыты	Жұмыс барысы
Қыркүйек, қазан	Сөйлеуді түсінуін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларды өздеріне қаратыла айтылған сөйлеуді мұқият тыңдауларын дамыту; - заттардың, әрекеттердің, кейбір белгілердің атауларын ажыратуды үйрету; - сөздердің жалпылама мағынасын түсінуді қалыптастыру; - бір, екі, үш буыннан тұратын құрылым күрделі (сүт, бал, дала, аспан, қарлығаш, бөдене) сөздерді атауды үйрету; - балаларға сөзжасамның бастапқы дағдыларын үйрету: еркелету, кішірейту мағынасын беретін жұрнақтары бар зат есімдер: -шақ, -шек, -тай, -ша, -ше, -дай, -ша, -ше, -қан, -кен (ботакан, құлыншақ, көрпеше). - заттардың атауларын жанды/жансыз категорияларға жіктеуді үйрету; - сөйлеуде сапалық сын есімдерді қолдануды үйрету (үлкен, кішкентай, дәмді, тәтті, әдемі және т. б.); - сөйлеуде «менің, (менікі)» тәуелдік жалғаудың I жақ формасын қолдануды және зат есімдерді тәуелдеуді үйрету (менің добым, менің ойыншығым); - үлгі бойынша жай сөйлемдер құрастыру дағдысын бекіту: қаратпа сөз + етістіктің бұйрық райы (Марат, бар! Қанат, тоқта!);
Қараша, желтоқсан	Өз бетінше фразалық сөйлеуін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - жай сөйлемдерді үлгі бойынша құрауды үйрету: «Кім? Не істеді? Не? Қайтті?»; - екі жолдан тұратын қысқа тақпақтарды жаттауды үйрету; - диалог жүргізу дағдысын, сұрақты тыңдау, оның мазмұнын түсіну, қойылған сұраққа түсінікті жауап беру, сұрақты жолдасына бағыттау білігін қалыптастыру (Мен ойнап отырмын. Ал сен не істеп отырсың? Данияр келді. Ал сен не істедің?); - балаларға сөйлеуде жіктеу және сілтеу есімдіктерін қолдануды үйрету (мен, сен, ол, олар);

<p>Қаңтар, ақпан, наурыз</p>	<p>Сөйлеу қызметін белсендіру және тілдің лексика-грамматикалық құралдарын дамыту</p>	<ul style="list-style-type: none"> - сөйлеуде реттік сан есімдердің кейбіреуін қолдануды үйрету (бірінші, екінші, үшінші); - өздігінен сөйлеуде көмекші есімдердің кейбіреуін түсіну және қолдану дағдысын қалыптастыру (үстінде, ішінде, астында); - балаларға қойылған сұраққа бірыңғай бастауыштар, бірыңғай баяндауыштар, бірыңғай толықтауыштарды қолданып жауап беруді үйрету (мысалы: Не өсіп тұр? Ағаштар да, шыршалар да, гүлдер де өсіп тұр. Кім келді? Анам да, әкем де, апам да келді. Туған күніне кімді шақырдың? Арай мен Қуатты, Ержан мен Берікті шақырдым.); - бүтінді анықтау үшін заттың бөлшектерін атауды үйрету (арқалық - орындық, бұтақтар - ағаш, көрсеткілер – сағат); - аталған сөзге ассоциативті-жағдаяттық принцип бойынша басқа сөздерді таңдауды үйрету (шана – қыс, кеме – теңіз);
<p>Сәуір, мамыр</p>	<p>Өз бетінше фразалық сөйлеуін дамыту</p>	<ul style="list-style-type: none"> - жай сөйлемдерді үлгі бойынша құрау дағдысын дамыту: «Кім? Не істеді? Не?»; «Кім? Не істейді? Немен?»; - бірыңғай бастауыштар, баяндауыштар, толықтауыштар енгізу арқылы сөйлемдер көлемін кеңейту: «Анар мен Сәуле ойнап отыр. Қуат аю мен допты алды»; - балаларға сөйлеу дыбыстары мен сөйлеуге қатысы жоқ дыбыстарды ажыратуды үйрету; - дыбыс қайдан шыққанын анықтауды үйрету; - айтылуына қарай жақын не алшақ дыбыстарды жіктеуді үйрету; - қойылған дыбыстарды буын, сөз, сөйлем деңгейінді автоматтандыруды үйрету; - балаларға логопед ұсынған сөздердің ырғақтық үлгісін шапалақтап көрсетуді үйрету; - балаларға қысқа және ұзын сөздерді есту арқылы ажыратуды үйрету; - балаларға әртүрлі екпінмен, дауыс күшімен, интонациямен айтылған «па-па-па» сияқты біртекті буындардың тіркесімдерін еске сақтауды және айтуды үйрету;

3-деңгейдегі ЖСТД балалармен түзету-дамыту жұмысы

Ай	Жұмыс бағыты	Жұмыс барысы
Қыркүйек, қазан	Тілдің лексика-грамматикалық құралдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға өздеріне қаратыла айтылған сөйлеуді тыңдауды үйрету; - заттардың, әрекеттердің, белгілердің атауларын бөліп көрсетуді, сөздердің жалпылама мағынасын түсінуді үйрету; - балаларға II жақтың бұйрық райында тұрған етістіктің жекеше түрінен III жақтағы ашық райында тұрған етістіктің осы шақтағы жекеше және көпше түрін жасауды үйрету (ұйықта - ұйықтармыз, ұйықтаймыз, ұйықтайды). Диалогтық сөйлеу формасын пайдалану мүмкіндіктерін кеңейту; - балаларға сөзжасамның кейбір тәсілдерін үйрету: еркелету кішірейту мағынасын беретін жұрнақтары бар зат есімдерді қолдану (-шақ, -шек, -тай, -тей және т.б.); - балалардың сұрақтар, қимылдар көрсету, суреттер, үлгілер бойынша жай сөйлемдер құрау дағдысын бекіту: - зат есім + етістік + толықтауыш: «Анам (әкем, бауырым, әпкем, қыз, ұл) шай ішіп отыр (шырын, сүт)», «кітап (газет) оқыды»; - зат есім + етістік + жанама септіктегі баяндауыш: «Анам кімге көйлек тікті? Айжанға (қуыршаққа) көйлек тікті», «Ана көжені немен араластырды? Ана көжені шөмішпен араластырды»; - шағын әңгіме құрау дағдысын қалыптастыру;
Қараша, желтоқсан	Сөйлеудің айтылу жағын қалыптастыру	<ul style="list-style-type: none"> - балаларда сақталған дыбыстарды анықтау: о, ө, а, ә, у, ұ, э, и, м, м', н, н', ң, п, п', т, т', л, л', ф, ф', в, в', б, б', к, қ, ; - дауысты және дауыссыз дыбыстарды есту арқылы ажыратуды үйрету; - сөздегі бірінші дауысты және дауыссыз дыбысты анықтауды үйрету (Анар, көз және т.б.), дыбыс тіркесімдерін талдау, мысалы: ау, уа;

Қантар, ақпан, наурыз	Тілдің лексика-грамматикалық құралдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - балаларға азық-түлік өнімдеріне («лимон», «алма»), өсімдіктерге («емен», «қайың»), әртүрлі материалдарға («кірпіш», «тас», «ағаш», «қағаз») қатысты сапалық сын есімдерді дұрыс қолдануды үйрету; - белгілерін білдіретін атаулар ішіндегі сөз тіркестерін заттың қызметі мен сұрақтар арқылы ажыратуды және анықтауды үйрету «Қандай? Қай?»; - бір етістіктің екі, одан кейін үш формасын жасауға жаттықтыру («жат» — «жатыр» — «жатырмын»); - III жақта тұрған етістіктің жекеше түрі формасын I жақта тұрған етістіктің жекеше (көпше) түрі формасына өзгертуді үйрету: «барады» — «барамын», «барамын» — «барамыз»; - заттардың кеңістікте орналасу орнын білдіретін «үстінде, астында, ішінде, ішінен» көмекші есімдерін зат есімдердің тиісті септік формаларымен бірге қолдануды үйрету.
Сәуір, мамыр	Өз бетінше фразалық сөйлеуін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - дайындалған диалог жүргізу дағдысын жетілдіру (өтініш, әңгіме, драматизация элементтері); - сөйлемдердің әртүрлі түрін құру дағдысын кеңейту; - сурет (суреттер сериясы) бойынша шағын әңгімелер, сипаттама әңгімелер, қайталап айтуды үйрету.
	Сөйлеудің айтылу жағын қалыптастыру	<ul style="list-style-type: none"> - дыбыстарды белгілеріне қарай анық ажырату негізінде фонематикалық қабылдауды қалыптастыру: қатаң – ұяң; жуан – жіңішке.

4-деңгейдегі ЖСТД балалармен түзету-дамыту жұмысы

Ай	Жұмыс бағыты	Жұмыс барысы
Қыркүйек, казан	Тілдің лексика-грамматикалық құралдарын қалыптастыру	<p>- кішірейту, еркелету мағынасын беретін жұрнақтарды дұрыс қолдануды үйрету: -шақ, -шек, -тай, -ша, -ше, -дай, -ша, -ше, -қан, -кен. Кішкентай затты қалай атаймыз? (үстел – үстелше, тақтай – тақтайша, дорба – дорбаша, құлын - құлыншақ.)</p> <p>- өздері жақсы түсінетін антоним сөздерді қолдануды үйрету (жақсы – жаман, биік – аласа және т.б.);</p> <p>- жалпылауыш сөздердің мағынасын анықтауды үйрету.</p>
Қараша, желтоқсан	Өз бетімен үйірлі фразалық сөйлеуін дамыту	<p>- сөйлемдердің әркелкі түрін құрауды үйрету:</p> <p>- бес немесе жеті сөзден тұратын жалаң және жайылма сөйлемдер құрауды үйреу;</p> <p>- «кейін» жалғаулықты шылауымен сабақтас құрмалас сөйлемнің жеңіл түрін құрау («Бірінші үйдің суретін салу керек, кейін оны бояу қажет»); «немесе» шылауымен;</p> <p>- бағыныңқы сөйлемдері бар сабақтас құрмалас сөйлем (өйткені), іс-әрекеттің қаланатынын немесе қаланбайтынын білдіретін қосымша бағыныңқы сөйлемдермен (мен қалаймын, өйткені...)</p>
Қантар, ақпан, наурыз	Сөйлеудің айтылу жағын қалыптастыру	<p>- өз бетінше сөйлеу кезінде дыбыстарды қолдануды үйрету: л, с, ш –тура және кері буындарда жуан, жіңішке айтылуы, сөздер мен сөйлемдерде;</p> <p>- дыбыстарды дауыстың қатысына қарай жіктеуді үйрету: с-з, жуан не жіңішкелігіне қарай: л-л', т-т', орнына қарай: с-ш.</p>
Сәуір, мамыр	Жазу мен оқудың қарапайым дағдыларын меңгеруге дайындық	<p>- дыбыстық талдау және синтез дағдыларын, тура және кері буындар құрау (ас-са), бір буыннан тұратын сөздер құрауды (бал, лак, бак) үйрету.</p>